

Urbanistické a krajinářské řešení

„...i cesta je cíl...“

Při koncipování návrhu byla prioritou především snaha o citlivé začlenění záměru do krajiny a morfologie kopce Zelené hory. Současně byl kladen velký důraz na maximálně funkční urbanistické řešení, urbanistické vazby, a fungující, avšak uměřené dopravní řešení. Až ve druhém sledu, ač těsném, krystalizovala koncepce konkrétního architektonického návrhu a samotné formy stavby.

Základním aspektem a jedním z hlavních motivů návrhu je cesta – pouť, výšlap, zážitek již ze samotného přiblížování se k cíli – poutnímu kostelu sv. Jana Nepomuckého. V případě Zelené hory je tento zážitek silný a jen těžko nahraditelný. Cesta návštěvníka by tak měla ideálně započít, je-li toho fyzicky schopen, již u areálu žďárského zámku, původně cisterciáckého kláštera, díky kterému kostel sv. Jana Nepomuckého vznikl, a se kterým je neodmyslitelně spjatý. Jen tak je možné kompletně vnímat a zažít jedinečnou kombinaci kulturně-historických a přírodně-krajinářských hodnot tohoto místa. V neposlední řadě také samotný fyzický „výkon“ spojený s pěší cestou – výšlapem - umocní zážitek a duševní napojení se na místo. Motivování návštěvníků k přiblížení se ke kostelu a informačnímu centru auty či turistickými autobusy se návrh programově vyhýbá, a považuje to za nevhodné nejen pro samotné památky, které by tímto přístupem byly banalizovány a částečně devalvovány, ale také pro přilehlé obytné lokality, které by trpěly zvýšenou dopravní zátěží. Návrh pracuje s koncepcí, že bližší příjezd pro návštěvníky má být jistě možný a komfortní, avšak rozumně kapacitně omezený a regulovaný. Má být prioritně určen pro fyzicky hendikepované návštěvníky, případně návštěvníky, kteří by pěší výstup obtížně fyzicky zvládali, nebo pro výjimečné příležitosti.

Jako „korálky na struně“ jsou v koncepci návrhu vnímána stávající dílčí zastavení, vjemy a krajinné prvky, které tato pěší cesta skýtá...areál žďárského zámku s atraktivním Muzeem nové generace, barokní most se sochami, výrazně uplatňující se vodní element ve formě soutoku Sázavy a Stržského potoka v Bránském rybníce, přechod hučícího splavu na hrázi Konventského rybníka, postupně s nastoupanou výškou odhalující se výhledy do krajiny, na zámek i na samotné město Žďár. Nově navržená budova ITC by tak měla být dalším z „korálků na struně“, nikoliv pouze servisním appendixem či nevhodně umístěnou, formální architektonickou exhibicí, přerušující cestu – „strunu“.

Navržené umístění budovy ITC je v návrhu jednoznačné – při hlavní přístupové pěší cestě od zámku, na pomyslném průsečíku stávající zástavby ulic Sychrova a Zelenohorská tak, aby bylo minimalizováno narušení přírodního charakteru kopce stavebními zásahy. Umístění, orientace a geometrie stavby přirozeně navazuje na stávající síť pěších cestiček, přístupových a příjezdových tras, definovaných ulicemi Sychrova, Zelenohorská a Vejmluvova. Je utvářena předstupní piazzetta s přírodním amfiteátrovým sezením, akcentující vstup do objektu, a v případě potřeby umožňující rozptýlení většího množství návštěvníků, případně, za pěkného počasí, výklad průvodců v exteriéru.

Je navrženo stromořadí menších stromů podél chodníku od podélných stání ze směru od ulice Vejmluvova. Na předstupní piazzettě je umístěn charakteristický, místně vyskytující se, soliterní strom s výrazným podzimním zbarvením listů (buk, alt. javor), doplněný obvodovou lavicí. Vyjma zadlážděných kamenných ploch, je uplatněna místní charakteristická travinová louka, a to i na střeše stavby. V místě předstupní piazzetty a venkovního sezení jsou pak lokálně, v malém rozsahu, doplněny nové traviny v záhonech.

Architektonické řešení

„...být viděn a neviděn...“

Hlavními motivy architektonického řešení jsou přirozené splynutí nové stavby se svahem kopce, dále motiv ochozu – ambitu s charakteristickými konkávními plochami a ostrými břity stěn jako nedílné a důležité součásti barokní kompozice kostela sv. Jana Nepomuckého, a v neposlední řadě přiměřená velkorysost stavby, jdoucí ruku v ruce s pokorou ke svému okolí.

Nový objekt v takovém prostředí, jakým lokalita Zelené hory je, nemá být pouhým servisním objektem. Má být, a o to se návrh snaží, dalším „korálkem“ na cestě k poutnímu kostelu, prostředkem k podpoře génia loci, sebevědomým partnerem svému okolí. Návštěvníkům má poskytnout nejen základní potřebné funkce, spojené s provozem informačního a turistického centra, ale také podpořit génia loci, nabídnout estetický vjem, a především naladit na výjimečný zážitek z architektury Jana Blažeje Santiniho a z prostředí Zelené hory.

Návrh využívá výrazné svažitosti terénu ke „skrytí“ většiny objemu stavby pod terén do svahu a zatravnění. Pouze západním směrem, k piazzettě, vystupuje z terénu část hmoty stavby s dvousměrně orientovanou fasádou. Působí jako příd' lodi „vyplouvající“ ze svahu, či poodkrytý krystal. Strana se vstupem směřuje primárně k hlavní pěší spojnici zámek-kostel (severozápad), druhá část fasády k příjezdovým a pěším trasám z ulic Sychrova, Zelenohorská a Vejmluvova (jihozápad). Fasádní stěny svojí geometrií odkazují k půdorysné geometrii ambitu kostela s využitím charakteristických konkávních křivek stěn a ostrého vertikálního břitu v jejich protnutí. Na fasádě je uplatněno strukturální zasklení s vertikální proporcí členění a překrytím čela střešní konstrukce. Tímto je dosaženo abstraktního, netektonického účinku stavby současnými materiálovými a technickými prostředky. V závislosti na světelných podmínkách a denní době, a s tím spojenou měnící se transparentností, odlesky, částečným zrcadlením, je objekt méně či naopak více hmotný. Ve směru východním, do svahu, se skořepina střechy otvírá zaobleným světlíkem, jakýmsi „přimhouřeným okem“, ke kostelu. Tímto je zajištěno vícestranné denní osvětlení a také vizuální kontakt s věží kostela i z interiéru stavby. Střešní skořepina je tvarována tak, aby plynule navázala na křivku kopce.

Návštěvnícká část interiéru stavby je navržena jako velkorysý univerzální a flexibilní prostor, který je využíván k různým účelům – prodej vstupenek a suvenýrů, drobné občerstvení - kavárna, shromáždění lidí, konání přednášek a výstav, apod. Půdorysná a prostorová kompozice sálu (segmenty dvou kruhů a elipsy) svým tvarováním a jednoosou symetrií s asymetrickými nuancemi opět odkazuje na barokní architekturu Jana Blažeje Santiniho, avšak opět současnými výrazovými prostředky a moderní zkratkou, nikoliv historizujícím kopírováním. Interiér je kompletně provedený ve světlém přírodním tónu, navíc přes den prosvětlený přirozeným světlem. Vzniká tak pocitový kontrast světlého a vzdušného prostoru, přitom z větší části skrytého pod terénem. Hladké a monochromaticky světlé povrchy interiéru jsou pak minimalistickým pozadím pro vyniknutí dramatické dynamiky a materiálové hrubosti tří barokních soch, umístěných podél prosklené fasády. Primárně jsou navrženy základní přírodní materiály – pohledový beton s pigmentem světlounkého okru (skořepina střechy, nosné stěny), lité teraco – světlý okr (podlaha), přírodní kletovaný vápenný štuk (příčky), čiré sklo (strukturální zasklení fasády a světlíku), mosaz (obložení ocelových sloupů, zámečnické prvky).

U prosklené fasády na hlavní sál navazují kancelář s denní místností průvodců na severu, a přístupová chodba k toaletám návštěvníků na jihu. Ostatní obslužné a utilitární prostory jsou v hloubi dispozice navázány na obslužnou chodbu podél hlavního sálu.

Konstrukční a technické řešení

Jednopodlažní objekt ITC je navržen jako konstrukce se stěnovým nosným systémem z monolitického železobetonu a s plochou vegetační střechou. Prostor vějířovitého hlavního sálu je „zaklenut“ tvarovanou železobetonovou skořepinou, nesenou vnitřní obloukovou stěnou a vnitřními křížovými ocelovými sloupy, podporujícími vzdušnost a lehkost konstrukce hlavního sálu.

Fasáda je navržena strukturálně zasklená s pohledovým překrytím čela střešní skořepiny. Prosklení tak dobíhá až ke klempířsky opracované okapní hraně stavby a je členěno, vyjma vstupních dveří, pouze vertikálními spárami tmelu. Fasáda je, kromě vstupu, neotvíravá. Subtilita konstrukce u okapní hrany je řešena účinným tepelným izolantem – aerogel, alt. vakuová izolace. Kapsa mezi prosklením fasády a čelem střešní skořepiny je využita pro umístění vnitřních screenových rolet.

Vytápění hlavního sálu je předpokládáno podlahovým teplovodním vytápěním. Obslužné a utilitární prostory pak přiznanými topnými tělesy. Ideálním zdrojem tepla v zimě a chladu v létě, pokud by to potvrdili geologické a kapacitní podmínky místa, by bylo tepelné čerpadlo země-vzduch se zemními vrty.

Objekt je navržen jako nuceně větraný s podélným páteřním VZT rozvodem pod stropem v utilitární části, s dílčími odbočkami do jednotlivých prostor včetně sálu, ve kterém se VZT projeví pouze nenápadnými atypickými mřížkami v obloukové stěně. Nasávání a odvětrání VZT se předpokládá ve vizuálně odcloněném prostoru úžlabí za světlíkem.

Dopravní řešení

Snahou návrhu je nalézt uměřené a citlivé dopravní řešení pro danou lokalitu, které zlepší komfort přístupu ke kostelu sv. Jana Nepomuckého především pro ty, kteří to potřebují. Současně navržené úpravy zlepší některá dopravně problematická místa v lokalitě (komplikované křížení ulic a tras, parkování).

Mezi hlavní témata návrhu patří úprava a zjednodušení styku ulic Sychrova, Vejmluvova a výjezdu úvozem ke kostelu. Oproti stávajícímu stavu je reflektováno hlavní dopravní vytížení - provoz mezi ulicemi Sychrova a Vejmluvova, které obsluhuje navazující obytnou lokalitu. Naopak úvoz ke kostelu je navržen jako vedlejší, spíše klidná „T“ odbočka. Za přínosné, avšak ne bezpodmínečně nutné, považuje návrh vydláždění úvozu žulovou kostkou. Dalším tématem je úprava uličního profilu horní části ulice Sychrova tak, aby byl vytvořen dlážděný záliv zastávky MHD, tří podélných stání turistických autobusů a tří podélných stání pro zaměstnance. Provoz MHD je předpokládán jednosměrný ve směru Vejmluvova – Sychrova. Paralelně se záměrem ITC je nutné řešit možnost komfortního otáčení turistických autobusů, jejichž příjezd od hlavního tahu I/37 je reálný pouze z ulice Sychrova, a nikoliv z přilehlých obytných lokalit s úzkými ulicemi a malými poloměry křižovatek. Otáčení je vhodné situovat mimo řešené území soutěže.

Pro příjezd na předvstupní piazzettu ITC je v návrhu využito stávající dopravní napojení vily F. Víznera. Na piazzettě jsou umístěna 4 invalidní stání. Umožňuje také příjezd a krátkodobé stání pro zásobování, případně svoz odpadů. Toto řešení nekomplikuje dalším sjezdem již tak poměrně složitou situaci křížení ulic a napojení pozemků v místě.